

DE SCHRIJNENDE SITUATIE IN AFGHANISTAN

September 2024 markeert het driejarige vertrek van de laatste Amerikaanse troepen in Afghanistan. De terugtrekking van buitenlandse troepen, geïnitieerd door voormalig Amerikaans president Trump en doorgevoerd door huidig president Biden, is het begin van een reeks trieste ontwikkelingen in het land. Het extremistische beleid van de taliban zorgt voor onderdrukking en armoede bij de bevolking, terwijl extremistische groeperingen als Al-Quaida grond krijgen om zich te ontwikkelen. Vooral meisjes en vrouwen zijn disproportioneel slachtoffer van het geweld.

Een korte geschiedenisles

De initiële inval van de VS in Afghanistan was een direct gevolg van 9/11. Het Taliban-regime in Afghanistan weigerde na de aanslagen enkele hoogstaande leden van Al Quaida uit te leveren aan de Verenigde Staten. Als vergelding werd onder leiding van toenmalig president Bush het land binnengevallen. De Taliban werd vrij snel verslagen, vele leden vestigden zich in buurland Pakistan. Van hieruit zouden ze meer dan 20 jaar proberen het nieuw ingestelde Afghaanse regime omver te werpen. De oorlog zou tot 2021 duren, met als hoogtepunt de liquidatie van Osama bin Laden in 2011.

Op 29 februari 2020 ondertekenen de VS en de taliban een overeenkomst die het vertrek van Amerikaanse troepen in Afghanistan uitlijnt. Na meer dan 20 jaar oorlog in de regio ijvert voormalig president Trump op de terugkeer van Amerikaanse soldaten in het conflictgebied. De oorlog had op dat moment naar schatting al meer dan 2.400 Amerikaanse levens en meer dan 2.000 miljard euro gekost. Hoewel de inhoud van de deal vooreerst geheim werd gehouden, kwam laten boven dat de deal onder andere afhing van een vermindering van geweld in de streek en het vrijlaten van enkele honderden talibaanse gevangenen in de Afghaanse gevangenis.

Er komt veel kritiek op de voorwaarden, die volgens experts onrealistisch zijn. Ondanks hun belofte tot minder geweld geeft de taliban namelijk duidelijke ambities aan om het land opnieuw onder Islamitisch bewind te krijgen. Ze waarschuwen ook dat de oorlog voor hen niet zal stoppen vooraleer hun opzet geslaagd is. Velen vrezen voor een nieuwe oprukking van de taliban na het vertrek van buitenlandse troepen. 'Zeer onwaarschijnlijk', noemde president Biden dit tijdens een van zijn speeches toen hij in 2021 de terugtrekking van Amerikaanse troepen doorvoerde. Helaas bleek niets minder waar. Talibaanse rebellen sloegen erin op 15 augustus de hoofdstad Kaboel te bezetten. 15 dagen vóór de volledige terugtrekking van de VS.

Een humanitaire crisis

Naar schatting 90% van de Afghaanse bevolking leeft in armoede. Na de overname van de taliban stortte de Afghaanse economie in en gingen honderduizenden jobs verloren. Het resultaat is een staat die gebukt gaat onder extreme armoede. Naar schatting had twee derde van Afghaanse bevolking nood aan humanitaire hulp in 2023. Klimaatgerelateerde extremen dragen enkel bij aan dit cijfer, met een vermoedelijke verhoging van hulpbehoevende Afghanen in 2024.

Een gebrek aan technologische en financiële investering veroorzaakt een gezondheids crisis voor een groot deel van de Afghaanse bevolking, wiens toegang tot basisverzorging en kwalitatieve zorg significant geresliceerd werd. Het terugtrekken van internationale steun na de overname van de taliban zorgt voor een bijkomende drastische vermindering in budget. Verder leidt het censuur op vrije pers tot het oppakken en folteren van journalisten en activisten in de regio, en zijn vele organisaties in de non-profit sector ontbonden. Hulporganisaties kunnen hun werk niet voortzetten en de hulp voor vele minderheidsgroepen valt weg. De accumulatie van problemen in de regio kan gecategoriseerd worden als een acute humanitaire crisis.

Meisjes en vrouwen disproportioneel slachtoffer

De humanitaire crisis in Afghanistan gaat ook gepaard met een additieve gendercrisis. Meisjes en vrouwen zijn disproportioneel slachtoffer van het extremistische regime. Sinds de heropleving van de taliban worden steeds meer rechten afgenomen. Meisjes hebben geen toegang meer tot secundaire en tertiaire scholing. Universiteiten en middelbare scholen voor vrouwen zijn gesloten. Ook de toegang tot de arbeidsmarkt is beperkt, waardoor vrouwen geen mogelijkheid hebben tot werk en eigen inkomen. De taliban verhindert ook toegang tot zorg, en vrouwen mogen geen parken meer bezoeken of een sport uitoefenen. Alle hulpinstanties voor huiselijk en gendergerelateerd geweld werden ontmanteld. En hier stopt het niet.

Sinds januari 2024 worden vrouwen in de hoofdstad opgepakt wanneer ze niet voldoen aan de strenge kledingsvoorschriften. Een zogenaamde 'bad hijab' leidt tot verhalen van mishandeling en marteling door de talibaanse autoriteiten. In maart 2024 voerde de taliban een nieuwe wet door waarin vrouwen gestenigd kunnen worden voor 'morele misdaden', zoals seks buiten het huwelijk of weggelopen van huis. In augustus 2024 kwam daar nog bij dat vrouwen voortaan niet meer mogen zingen in openbare plaatsen.

Vele Afghaanse vrouwen getuigen dat ze zich opgesloten voelen in hun eigen huis, en dat ze vergeten zijn door de internationale gemeenschap. De zelfdodingscijfers stijgen gestaag.

Lichtpunt aan de hemel?

De situatie voor Afghaanse burgers is schrijnend. Toch komen hier en daar ook positieve verhalen naar buiten. Zo publiceerde VRTNWS een reportage over een Belgisch leerplatform dat studenten in Afghanistan de mogelijkheid geeft om van thuisuit te studeren en nieuwe talenten te ontwikkelen. De Engelstalige cursussen zijn gratis toegankelijk, en bevinden zich buiten het reguliere onderwijscircuit, waardoor meisjes relatief veilig kunnen deelnemen. Verschillende collectieven vanover de hele wereld proberen via soortgelijke projecten en geldinzameling te helpen waar mogelijk. Maar het is niet voldoende.

De internationale steun is slechts het topje van een (voorlopig) onsmeltbare ijsberg. Wegens internationale focus op conflicten als Gaza en de oorlog in Oekraïne, zijn regeringsleiders vaak minder gefocust op Afghanistan. Het land is ook volledig afgesneden van internationale banken, omdat de Taliban niet erkend wordt als legitiem bestuurder. De crisis in Afghanistan lijkt voorlopig geen einde te kennen, en vrouwen en meisjes lijden disproportioneel onder deze feiten.

**SARA-LYNN
MILIS**
AMAZONE VZW

Meer weten over de situatie in Afghanistan?

VRT NWS schreef een overzicht naar aanleiding van de driejarige verjaardag van het ingestelde regime (NL):
[Taliban al 3 jaar stevig in het zadel: de wereld kijkt weg van Afghanistan | VRT NWS: nieuws](#)

Human rights watch monitort de situatie op de voet.
Nieuwe updates kan je hier vinden (EN/FR):
[Afghanistan | Country Page | World | Human Rights Watch \(hrw.org\)](#)

Algemene info over het geschiedkundig verloop van de oorlog? Check [Wikipedia!](#)